

RECOMANACIÓ TÈCNICA 3/2023 DE L'AGÈNCIA VALENCIANA DE SEGURETAT FERROVIÀRIA SOBRE LA FORMACIÓ DEL PERSONAL DE CONDUCCIÓ PER A LA GESTIÓ DE SITUACIONS D'EMERGÈNCIA.

1. OBJECTE

L'objecte de la present recomanació és establir directrius dirigides als centres de formació i entitats ferroviàries en relació amb la formació del personal per a la gestió de situacions d'emergència o en accidents.

Aquest document és orientatiu i no pretén substituir la normativa a la qual fa referència, ni eximeix de la responsabilitat de complir-la a les empreses ferroviàries i administradors d'infraestructura.

2. ANTECEDENTS

1. La Llei 7/2018, de seguretat ferroviària, en l'article 39.1 diu que la qualificació del personal de conducció i del personal de gestió de la circulació ha de garantir una explotació segura, i en l'article 43.1 diu que el personal que preste els seus serveis en l'àmbit de la circulació ferroviària comptarà amb la qualificació suficient que permeta la prestació del servei ferroviari amb les degudes garanties de seguretat i eficiència.

2. En el document de l'SGS FGV-ITE-SGS-15-001, d'habilitació per a la conducció de trens que descriu el procediment per a obtindre l'habilitació necessària per a l'acompliment de les funcions de conducció en la xarxa d'FGV, es regulen els itineraris per a l'obtenció i manteniment de l'habilitació del personal de conducció on es recullen els coneixements professionals en què han de formar-se. En aquest document es defineix el programa de formació teòrica i pràctica per a la conducció amb viatgers, sense viatgers i en zones de maniobres dels cursos d'obtenció i manteniment de la capacitació tècnica.

3. El personal de conducció té un paper fonamental en la gestió d'incidents i accidents ferroviaris, i en molts casos és la primera persona que ha d'enfrontar-se a aquesta classe de situacions abans d'obtindre el suport dels cossos de seguretat. Per això és important que reba la formació adequada que li permeta tindre prou preparació per a gestionar les situacions d'emergència que puguen donar-se durant l'operació dels trens.

4. D'altra banda, al llarg de la seua vida professional, el personal de conducció pot veure's obligat a enfrontar-se a situacions d'un impacte psicològic i personal notable, com les ja esmentades derivades d'emergències, o les de successos com atropellaments o suïcidis.

La preparació psicològica per a abordar aquestes situacions, amb independència del suport que pugua rebre després d'aquests successos, sembla oportú que s'obtinga des de les fases inicials d'accés a la professió.

5. Per a assegurar que tot el personal de conducció rep una formació homogènia que li permeta disposar de les eines adequades per a afrontar la gestió de situacions d'emergència, es considera important definir amb més precisió els continguts d'aquesta part de la formació, i aquesta agència ha considerat oportú emetre aquesta recomanació on es defineixen, de manera detallada, els continguts de la formació del personal de conducció per a la gestió de situacions d'emergència.

Tenint en compte l'anterior, l'Agència Valenciana de Seguretat Ferroviària, en virtut de les seues competències, considera convenient emetre les següents **RECOMANACIONS**:

Primera. Contingut de la formació del personal de conducció per a la gestió de situacions d'emergència

Tant els cursos per a l'obtenció de l'habilitació del personal de conducció com els cursos de reciclatge de coneixements hauran d'incloure formació necessària perquè el personal de conducció dispose de les eines necessàries per a gestionar situacions d'emergència ferroviàries, incloent-hi accidents amb víctimes. El contingut d'aquesta formació hauria de basar-se, almenys, en el següent programa sobre la gestió de les emergències ferroviàries i tramviàries:

Les emergències ferroviàries i tramviàries

- Tipus d'emergències ferroviàries i tramviàries.
- Normativa bàsica d'aplicació a la gestió d'emergències ferroviàries i tramviàries.
- Tipus d'accidents ferroviaris i tramviaris.
- Atropellament de vehicles i persones.
- Actes vandàlics, sabotatges i terrorisme.
- Particularitats en la gestió de les emergències segons el moment del dia (dia/nit).
- Circumstàncies ambientals (aire lliure, túnel, visibilitat, condicions meteorològiques, etc.).

Col·laboradors per a la gestió d'emergències ferroviàries i tramviàries. Funcions i procediments d'actuació.

- Protecció Civil.
- Forces i cossos de seguretat.
- Personal sanitari.
- L'autoritat judicial.

La comunicació en la gestió de les emergències.

- La identificació de l'interlocutor.
- El llenguatge descriptiu, concís i tècnic.
- La calma en els missatges.
- Mitjans de comunicació disponibles.
- La gestió de la informació.
- Comunicació a l'exterior, missatges a la població.

Gestió de les emergències.

- El paper del personal de conducció com a primer intervingent en les emergències ferroviàries i tramviàries.
- Control de multituds i aglomeracions (detecció de col·laboradors, gregarisme, contagi i suggestió).
- Identificació de competències per a la gestió d'emergències dins de l'SGS de l'entitat ferroviària.
- Plans de contingències.
- La tornada a la normalitat.

Evacuació dels trens.

- Identificació de tots els elements d'evacuació del tren o tramvia.
- Situació d'elements de seguretat en els trens i tramvies.
- Característiques dels passatgers (PMR, persones amb discapacitat, persones majors, etc.) i la seua incidència en la gestió.
- Les evacuacions (vies d'evacuació, control i organització).
- Control de multituds i aglomeracions (detecció de col·laboradors, gregarisme, contagi i suggestió).
- Transbords.
- Simulacres.

Atropellaments.

- Procediment que ha de seguir el personal de conducció després d'un atropellament.
- Cadena de comunicacions.
- Col·laboració amb els cossos de seguretat.
- Efectes posttraumàtics d'un atropellament.
- Mitjans d'ajuda disponibles per a afrontar un atropellament.
- Retorn d'experiències.

Foc.

- Tipologia i origen del foc.
- Comportament del foc.
- El fum.

- L'extinció i els seus mitjans.

Túnels ferroviaris i tramviaris.

- Tipus de túnels.
- Eixides d'emergències.
- Evacuacions en túnels.
- Visibilitat i claustrofòbia.

Aspectes psicològics per a la gestió de les emergències.

- Habilitats per a la gestió d'emergències.
- El lideratge.
- Les reaccions emocionals.
- La gestió de l'estrés.
- El pànic.

Efectes posttraumàtics de les emergències.

- Síntomes del sofriment.
- Mitjans de suport psicològic.
- Tècniques bàsiques de gestió emocional.
- Retorn d'experiències.

Segona. Formació en els cursos d'obtenció de l'habilitació per a personal de conducció

L'enfocament per a impartir la formació de l'apartat anterior hauria de basar-se principalment en la transmissió d'experiències reals. Per això, és recomanable que es duga a terme a través d'entrevistes, xarrades o tallers amb professionals com personal de conducció que transmeta la seua experiència real, psicòlegs, membres de cossos de seguretat, de Protecció Civil o de l'autoritat judicial, etc.

Aquests continguts poden encaixar-se dins de la formació per a l'obtenció de l'habilitació de personal de conducció.

Tercera. Formació en els cursos de manteniment per al personal de conducció.

En els cursos de reciclatge del personal de conducció s'hauria de reforçar la formació basada en els continguts proposats en aquesta recomanació. Atés que la càrrega lectiva d'aquesta classe de cursos és un mínim d'hores i és necessari que en aquestes hores s'incloguen a més un altre tipus de reforços, correspon al responsable de seguretat de l'entitat ferroviària determinar quins dels continguts d'aquesta recomanació és necessari reforçar en cada curs de reciclatge del personal de conducció.

Quarta. Formació en les situacions d'emergències d'altres categories de personal

També haurien de ser formades, en la mesura que les afecten, altres categories de personal, com per exemple:

- a) El personal que pugui col·laborar amb el personal de conducció en aquestes situacions.
- b) El personal que realitze funcions d'interlocució amb el personal de conducció durant la situació d'emergència.
- c) El personal que mantinga contacte amb el personal de conducció en els primers moments després del succés, com ara el personal investigador o que els prenga declaració.

EL DIRECTOR GENERAL DE L'AVSF